Gottwald Klement (1896-1953) :)

Klement Gottwald bol významný československý komunistický politik, ktorý od roku 1929 až do svojej smrti v roku 1953 viedol Komunistickú stranu Československa a stal sa jej prvým komunistickým prezidentom po februári 1948.

Od júna 1946 do júna 1948 pôsobil ako predseda vlády a po komunistickom puči v júni 1948 prevzal prezidentský úrad, ktorý vykonával až do svojej smrti v roku 1953.

Klement Gottwald bol nemanželským synom chudobnej poľnohospodárskej robotnice. Pred Prvou svetovou vojnou sa vo Viedni vyučil stolárom a zúčastnil sa činnosti v robotníckom telovýchovnom hnutí a medzi sociálnodemokratickou mládežou. V rokoch 1915-1918 bol vojakom rakúsko-uhorskej armády. V lete 1918 z armády dezertoval. Po 28. októbri 1918 dva roky slúžil v Československej armáde.

V 20. rokoch 21. storočia bol funkcionárom komunistickej strany na Slovensku a redaktorom jej tlače. V rokoch 1926-1929 pracoval v pražskom sekretariáte Komunistickej strany Československa (KSČ) a sformoval dôsledne kominternovskú opozíciu proti jej vtedajšiemu vedeniu. Podľa miesta sekretariátu, pražskej štvrti Karlín, sa jeho mladým stúpencom začalo hovoriť „karlínski chlapci“. Vo februári 1929, na rokovaní V. zjazdu KSČ, sa tridsaťtriročný Gottwald a jeho karlínski chlapci (Guttmann, Šverma, Slánsky, Kopecký, Reiman...) dostali do vedenia strany. Gottwald bol zvolený za generálneho tajomníka. Pritom už od roku 1928 bol členom vedúceho orgánu Komunistickej internacionály, jej exekutívy.

Svoj vzťah k Československu a predstaviteľom republiky Gottwald a jeho najbližší v každej dobe formulovali v duchu smerníc Kominterny a sovietskej zahraničnej politiky. Preto v prvej polovici 30. rokov Československo považovali za výplod imperialistickej svetovej vojny a versailleského systému. Demokratickému režimu prvej republiky prisudzovali fašizačné tendencie[1] a za ich koncentračný bod považovali Masarykov „Hrad“. Sociálnych demokratov označovali za sociálfašistov a prezentovali ich ako prípadných „nositeľov fašistického prevratu“. Akúkoľvek sociálnu reformu odmietali ako pokus o „otupenie revolučných snáh smerujúcich k nastoleniu diktatúry proletariátu“.

Dňa 21. decembra 1929 vystúpil v československej poslaneckej snemovni Národného zhromaždenia poslanec a predstaviteľ KSČ Gottwald s rečou, v ktorej otvorene oznámil, akým spôsobom a aký režim chce jeho strana nastoliť: „A my sme stranou československého proletariátu a naším najvyšším štábom je skutočne Moskva. A my sa od ruských boľševikov do Moskvy chodíme učiť, ako vám zakrútiť krk. A vy viete, že ruskí boľševici sú v tom majstri...“. Mnohé sľuby Gottwald za svojej kariéry hrubo porušil. Avšak ten, že je rozhodnutý zlikvidovať demokratický systém a nahradiť ho diktatúrou komunistickej strany boľševického vzoru, splnil do bodky.

V druhej polovici 30. rokov vykonal Gottwald v politike KSČ množstvo zmien. Zodpovedali zmenám v zahraničnej politike ZSSR a politike ľudového frontu a obrany demokracie proti fašizmu, určenej na VII. kongresu Komunistickej internacionály v lete roku 1935. Avšak aj ten ľudový front sa mal stať iba medzistupňom k diktatúre proletariátu sovietskeho typu.

V septembri a októbri 1938 Gottwald patril k hlavným predstaviteľom opozície proti prijatiu mníchovského diktátu. V novembri 1939 emigroval do Sovietskeho zväzu, kde až do polovice roku 1941 zastával politiku zodpovedajúcu sovietsko-nemeckému paktu z augusta 1939. Zmeny po prepadnutí ZSSR nacistickým Nemeckom v júni 1941 a vytváraní protihitlerovskej koalície pochopil ako veľkú príležitosť. Už roku 1941 začal premýšľať na neskorším prevzatím moci. Z Benešovho veľvyslanca v Moskve Fierlingera urobil svojho donášača a „trójskeho koňa“ medzi sociálnymi demokratmi. Zabezpečil si aj budúceho „nepolitického“ ministra národnej

obrany Ludvíka Svobodu (1895-1979). V ňom českí komunisti v sovietskej emigrácii našli vhodného muža na „spojenie československej vojenskej slávy s veľkou veci Sovietskeho zväzu“.

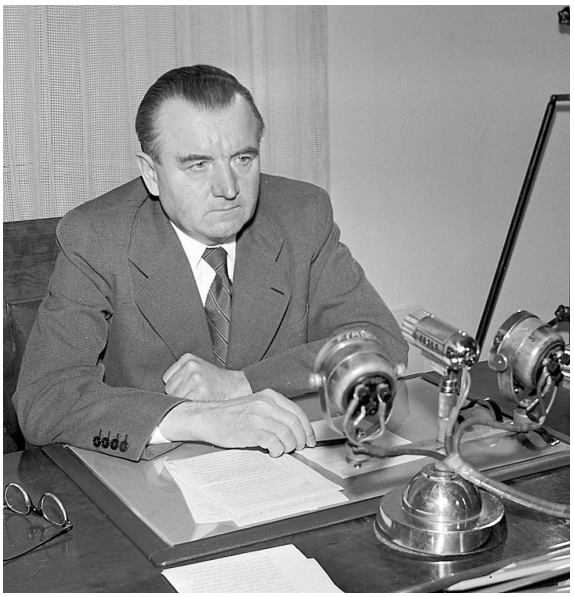

Josif Stalin a Klement Gottwald na čestnej tribúne moskovského štadiónu Dynamo

Tak ako sa Stalin dohodol s Churchillom a Rooseveltom na protihitlerovskej koalícii, dohodol sa v decembri 1943 komunista Gottwald s predstaviteľom londýnskej emigrácie Benešom na zjednotení domáceho a zahraničného protinacistického odboja. Medzinárodné pomery a vývoj vojny umožnili Gottwaldovi a jeho skupine zásadným spôsobom prehovoriť do povojnového usporiadania Československa. Projekt Národného frontu a Košického vládneho programu, pochádzajúci z Gottwaldovej dielne, zaručoval vyradenie predstaviteľov domáceho odboja aj predvojnovej agrárnej, národnodemokratickej a živnostenskej strany z podielu na moci v obnovenom štáte. Beneš a jeho nekomunistickí priatelia si na rokovaniach v Moskve v marci 1945 neuvedomili, že „obmedzená pluralita“ Národného frontu v sebe skrýva zárodky vývoja k totalite.

Gottwald po návrate z Moskvy

Už ako prezident (1948-1953) prednášajúci Novoročný prejav

Do Prahy sa Gottwald vrátil 10. mája 1945 ako podpredseda vlády a predseda Národného frontu. Od roku 1945 až do svojej smrti bol predsedom KSČ. Dňa 26. mája 1946 komunisti vyhrali v podstate demokratické voľby a 2. júla sa Gottwald stal predsedom vlády. V rokoch 1945-1947 sa štylizoval do úlohy rozvážneho štátnika a budovateľa republiky. Dokonca sa pohrával aj s ideou „špecifickej československej cesty k socializmu“, ktorú mu mimochodom v júli 1946 podsunul sám Stalin. Upokojoval roľníkov, že „u nás kolchozy nebudú“, živnostníkom sľuboval istoty pre ich podnikanie. Zároveň už od leta 1945 nechal budovať svoje tajné štruktúry (agentúry)[2] v nekomunistických stranách. Z jemu najvernejších komunistov bol budovaný bezpečnostný aparát, ktorý na partnerov v Národnom fronte zbieral kadejakú informáciu, aby ich neskôr mohol zavrieť do kriminálov.

Gottwaldovi ľudia ovládli jednotné odbory aj jednotnú organizáciu mládeže.

Nekomunistickí členovia Národného frontu až na jeseň 1947 pochopili, že hra na demokraciu pomaly končí, že sa z trpených partnerov stali pre Gottwalda „reakciou“, s ktorou je v záujme „ľudovej demokracie“ rozhodnutý zúčtovať. Ich odpor vo februári 1948 vo forme demisie 12 ministrov bol nielen diletantský, ale hlavne márny. Gottwald už mal v ruke armádu, bezpečnosť a ďalšie nástroje na úspešné uskutočnenie mocenského prevratu. A to bez eventuálnej sovietskej pomoci, ktorú mu ponúkal Stalin.

Gottwald Klement na Václavskom námestí 25. februára 1948

Po februári 1948 bola v Československu pod Gottwaldovým vedením a od 14. júna 1948 pod jeho prezidentovaním nastolená diktatúra, z ktorej čoskoro prešiel smiech aj mnohé z tých, ktorí 25. februára 1948 nadšene Gottwaldovi tlieskali na Václavskom námestí. Prvý komunistický prezident vzal občanom Československa vlasť. V krajine začali rozhodovať sovietski poradcovia. Ekonomike naordinovali „oceľovú koncepciu“, prapríčinu budúcej hospodárskej zaostalosti a ekologických katastrof. Radili pri násilnej kolektivizácii poľnohospodárstva, pri presadzovaní monopolu komunistickej moci do školstva, vedy a kultúry. Ich záujem sa sústredil hlavne na bezpečnosť, armádu, prokuratúru, súdy a v Československu našli mnoho učenlivých žiakov. Na základe zákona na ochranu ľudovodemokratickej republiky č. 231/1948 Zb. bolo vynesených vyše 230 rozsudkov smrti a 100 000 občanov bolo odsúdených na mnohoročné tresty väzenia. Bez súdov bolo počas piatich rokov deportovaných do táborov nútených prác okolo 80 000 osôb. Kárnymi jednotkami PTP[3] prešli desiatky tisíc „protštátnych živlov“. Nakoniec Gottwald poslal na šibenicu aj jedenásť zo svojich najbližších popredných komunistických funkcionárov na čele s Rudolfom Slánským (1901-1952). Krajinu, a nakoniec aj alkoholom a chronickou pohlavnou chorobou zdemoralizovaného Gottwalda, zachvátil strach. Zomrel čoskoro po návrate zo Stalinovho pohrebu. Bezprostrednou príčinou smrti bolo prasknutie srdcovej aorty.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Prvý československý „robotnícky" prezident na pleciach brigádnikov, ktorí stavali Trať mládeže (železnica spojila Banskú Štiavnicu s Hronskou Dúbravou). Snímka je z augusta 1949

[1] Jednu dobu dokonca hovorili o fašistickej diktatúre.

[2] Tieto agentúry slúžili na: sledovanie a získavanie informácií o politických partneroch, ovplyvňovanie rozhodnutí v týchto stranách, a tiež na prípravu na ich oslabenie alebo likvidáciu. Inými slovami, išlo o infiltrované skupiny lojálnych komunistov, ktoré mali za úlohu rozkladať konkurenciu zvnútra.

[3] Kárne (disciplinárne) jednotky PTP (Pomocné technické prápory) boli vojenské pracovné útvary v Československu, zavedené v rokoch 1950–1954 počas komunistického režimu. Zamerané boli hlavne na internáciu a „prevýchovu" osôb označených za politicky nespoľahlivé, t.j. ideologicky „nepohodlných" občanov, vrátane exvojnových oponentov režimu, duchovných, inteligencie či etnických menšín. Nútene vykonávali ťažké fyzické práce a tak zabezpečoval lacnú pracovnú silu pre stavebníctvo a ťažobný priemysel.

- **https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/prezidenti-v-minulosti/klement-gottwald**
- **https://sk.wikipedia.org/wiki/Klement_Gottwald**
- **https://zurnal.pravda.sk/neznama-historia/clanok/661151-gottwalda-pochovavali-podla-sovietkeho-vzoru/**

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania